

Sygn. akt III AUa 740/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska
Sędziowie:	SSA Grażyna Wiśniewska SSA Marta Fidzińska - Juszcak (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **A. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

w związku ze skargą o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 12 grudnia 2011 r. sygn. VI U 1388/11

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 22 marca 2013 r. sygn. akt VI U 1658/12

z m i e n i a zaskarżony wyrok w punkcie I i oddala skargę.

Sygn.akt. III AUa 740/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2011 r. sygn.akt VI U 1388/11 Sąd Okręgowy w Kielcach VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie **A. P.** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 28 września 2011 r., którą organ rentowy wstrzymał ubezpieczonemu wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r., zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2010 r. Nr 257, poz. 1726), który dokonał zmian w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn.zm.), nadając nowe brzmienie art. 103 ust. 1 i 2, oraz dodając po art. 103 art. 103a w brzmieniu: prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury ustalonym w decyzji organu rentowego.

Wstrzymanie emerytury od dnia 1 października 2011 r. oparto o treść art. 28 wyż. wym. ustawy zmieniającej.

Powyższy wyrok stał się prawomocny, a A. P. nie składał wniosku o jego uzasadnienie.

W dniu 30 listopada 2012 r. A. P. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 12 grudnia 2011 r. sygn. VI U 1388/11. Powołując się na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. K2/12 (Dz.U. 2012, poz. 1285) domagał się wznowienia wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. wraz z odsetkami.

W rozpoznaniu skargi wyrokiem z dnia 22 marca 2013 r. Sąd Okręgowy w Kielcach zmienił zaskarżony wyrok z dnia 12 grudnia 2011 r. w ten sposób, że zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 28 września 2011 r. i zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. do wypłaty A. P. emerytury od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (pkt. I), a w pozostałej części postępowanie umorzył (pkt II wyroku). Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 1 września 2008 r. ZUS Oddział w K. przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 1 sierpnia 2008 r. Decyzją z dnia 28 września 2011 r. wypłata emerytury została wstrzymana z dniem 1 października 2011 r. z uzasadnieniem, że ubezpieczony kontynuuje zatrudnienie w Spółdzielni (...) w K. od dnia 19 lutego 2001 r. i do dnia 1 października 2011 r. nie rozwiązał stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, stosownie do treści art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (cyt.wyż.) dodanym przez art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (cyt.wyż.).

Sąd Okręgowy uznał skargę A. P. o wznowienie postępowania w sprawie VI U 1388/11 za zasadną. Stwierdził, że w sprawie zaistniała przesłanka wznowienia postępowania opisana w art. 401¹ kpc stanowiącym, iż możliwe jest wznowienie postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Niekwestionowaną w sprawie była okoliczność, że wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie VI U 1388/11 został oparty na wykładni art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2012 o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych ustaw. Wykładnia tej regulacji stała się przedmiotem rozstrzygnięcia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. K 2/12, który uznał, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2012 r. (cyt.wyż.) w zw. z art. 103a ustawy emerytalnej z dnia 17 grudnia 2008 r. dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej, w zakresie w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikająca z art. 2 Konstytucji. W tym miejscu Sąd przytoczył uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego, w którym wskazał m.in., że regulacja przyjęta w art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. spowodowała, że osoby, które nabyły i realizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. zostały objęte nową, mniej korzystną dla nich treścią ryzyka emerytalnego. Aby emeryturę pobierać nadal po 1 października 2011 r., musiały one rozwiązać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą. W przeciwnym razie ich świadczenie emerytalne ulegało zawieszeniu. Oceniając sytuację tych osób, z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, należy dojść do wniosku, że gdyby w momencie przechodzenia na emeryturę osoby te wiedziały, że będą musiały przerwać zatrudnienie, żeby uzyskać świadczenie emerytalne, to ich decyzja być może byłaby inna, tzn. nie składałyby wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuowały zatrudnienie. Korzystniejsze byłoby bowiem dla nich osiągnięcie wysokiego dochodu ze stosunku pracy niż dużo niższej emerytury. Co więcej – późniejsze złożenie wniosku oznaczałoby wyższe świadczenie emerytalne. Treść ryzyka emerytalnego, w określenia której ustawodawca ma swobodę, nie powinna być zmieniana w stosunku do osób, które już nabyły i realizowały prawo do emerytury.

Na tle powyższych rozważań, Sąd Okręgowy stwierdził, że w zakończonej sprawie sygn. VI U 1388/11 niewątpliwym jest, iż z uwagi na nierozwiązanie stosunku pracy do dnia 1 października 2011 r. z pracodawcą na rzecz którego ubezpieczony wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, stosownie do treści art. 103a

ustawy emerytalnej dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy nie zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r. jego prawo do emerytury uległo zawieszeniu. W tej sytuacji Sąd przyjął, że rozstrzygnięcie zawarte w orzeczeniu Sądu Okręgowego w sprawie VI U 1388/11, było niezgodne z omówionym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, toteż w tym zakresie żądanie skargi ubezpieczonego było zasadne, gdyż organ rentowy nie miał podstaw do zawieszenia wypłaty emerytury, bowiem dokonał tego na podstawie przepisu sprzecznego z Konstytucją RP.

Dlatego też słusznym jest wypłata świadczenia od dnia jego otrzymania, tj. od 1 października 2011 r., co skutkowało odzwierciedlenie w punkcie I wyroku. Formułując rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II wyroku Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż decyzją z dnia 18 stycznia 2013 r. organ rentowy uwzględniając częściowo żądanie ubezpieczonego wznowił mu wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 r. (tj. z datą opublikowania wyroku TK w Dzienniku Ustaw), tak więc na podstawie art. 477¹³ kpc w tej części umorzył postępowanie

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy.

Zaskarżając wyrok w punkcie I zarzucił naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 135 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie odwołania. Zdaniem organu rentowego nie jest zasadne nakazanie przez Sąd wypłaty wyrównania za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. Apelujący odwołał się do treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. K 2/12, który został opublikowany w Dzienniku Ustaw w dniu 22 listopada 2012 r., a zatem z tym dniem przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie ma zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r. Skoro więc organ rentowy decyzją z dnia 27 grudnia 2012 r. wypłacił wnioskodawcy wyrównanie emerytury za okres od 22 listopada 2012 r. do 31 stycznia 2013 r. – brak jest podstaw do wypłaty wyrównania za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. Dodatkowo apelujący zwrócił uwagę na treść uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego zawartą w punkcie 9 odnoszącym się do skutków wyroku, z którego wynikało, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W związku z tym apelujący podkreślił, iż A. P. nabył prawo do emerytury w dniu 1 sierpnia 2008 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że organ rentowy miał podstawy do wstrzymania decyzją z dnia 28 września 2012 r. wypłaty emerytury A. P. od dnia 1 października 2011 r. Zgodnie z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), z dniem 1 stycznia 2011 r. prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał zatrudnienie bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. W przypadku wnioskodawcy skutek ten wprowadzony został dopiero z dniem 1 października 2011 r., albowiem wedle art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726), do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie ustawy (czyli jak w przypadku wnioskodawcy znowelizowany przepis stosuje się od dnia 1 października 2011 r. Skoro więc do dnia 1 października 2011 r. nie rozwiązał on, stosunku pracy, który kontynuował nieprzerwanie od dnia 1 września 1975 r. u tego samego pracodawcy bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury (co nastąpiło z dniem 1 sierpnia 2008 r.), to wypłata jego świadczenia winna zostać zawieszona.

Trafność tej decyzji - w konkretnym, niespornym stanie faktycznym – potwierdził wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 12 grudnia 2011 r., sygn. VI U 1388/11, który oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. ogłoszony w Dzienniku Ustaw w dniu 22 listopada 2012 r. A. P. wniósł skargę o wznowienie postępowania w sprawie VI U 1388/11. Słusznie zarzuca apelujący,

który zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 22 marca 2013 r., sygn. VI U 1658/12 uwzględniający powyższą skargę – iż do sytuacji prawnej wnioskodawcy nie ma zastosowania rozstrzygnięcie zawarte w wyroku Trybunału Konstytucyjnego w z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12, Dz. U. 2012 poz. 1285). Ustawodawca wprowadzając w życie przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, nie wprowadził do ustawy o emeryturach i rentach z FUS oddzielnej regulacji dotyczącej emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów. O zastosowaniu tego przepisu do emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, przesądził wyłącznie art. 28 cytowanej powyżej ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r., który stanowił, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się poczynając od dnia 1 października 2011 r. W tej grupie emerytów należy rozróżnić emerytów którzy uzyskali prawo do emerytury w okresie od dnia 1 lipca 2000 r. do dnia 7 stycznia 2009 r. kiedy obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (konstruujący treść ryzyka emerytalnego identycznie jak obecny art. 103a) i emerytów którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. (gdy przepis powyższy nie obowiązywał i jedyną treścią ryzyka emerytalnego było osiągnięcie odpowiedniego wieku, co wprost wynikało z realizacji programu „Solidarność pokoleń – działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+”). Natomiast wprowadzenie z dniem 1 stycznia 2011 r. do ustawy o emeryturach i rentach z FUS art. 103a, zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego, konstruuje treść ryzyka emerytalnego jako prawo odejścia z rynku pracy i uzyskanie świadczenia emerytalnego. Należy podkreślić, iż jak wyżej przedstawiono zmiana treści ryzyka emerytalnego nie dotyczyła osób, które nabyły prawo do emerytury przed 8 stycznia 2009 r., gdyż identyczne były warunki realizacji prawa do emerytury w ówczesnym stanie prawnym jak i po 1 stycznia 2011 r. Niepożądanym zjawiskiem z punktu widzenia ubezpieczonych była zmiana treści ryzyka emerytalnego w krótkich odstępach czasowych, ponieważ stwarzała niepewność co do warunków, jakie muszą spełniać w celu nabycia prawa do emerytury. Powyższe okoliczności zadecydowały m.in., że Trybunał Konstytucyjny w powołanym wyżej wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12) uznał, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 ze zm.) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez niego prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał postanowił, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku, co miało miejsce w dniu 22 listopada 2012 r., utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie, tj. od dnia 1 stycznia 2011 r.

Poza sporem w niniejszej sprawie pozostawało, że wnioskodawca A. P. nabył prawo do emerytury z dniem 1 sierpnia 2008 r., a zatem nie w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., który wskazał Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12) i dlatego też ma do niego zastosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w brzmieniu nadanym art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw.

Skutkiem odmiennego zrozumienia przez Sąd pierwszej instancji treści przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego sygn. K 2/12, stało się wznowienie postępowania w sprawie VI U 1388/11 i zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do wypłaty wnioskodawcy emerytury od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r., co

w świetle przedstawionych wyżej wywodów jest nie do zaakceptowania. Co prawda zgodnie z art. 401¹ kpc możliwe jest wznowienie postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą na podstawie, którego zostało wydane orzeczenie, ale w okolicznościach konkretnego stanu faktycznego sprawy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. K 2/12 takiej podstawy nie stanowi.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 386 § 1 kpc orzekł jak w sentencji.

EB